"Шибил" - Йордан Йовков - анализ

Публикувано от **Simonsita** на **02.02.2010, 21.08**

„ШИБИЛ” - ИОВКОВ

(анализ)

В началото на разказа героят е поставен в кръстопътни екзистенциални ситуации, моменти, в които е взел съдбоносни решения да промени досегашния си безнравствен живот.

Цялото му поведение в разказа е разкрито чрез жестове, които преобръщат изцяло традиционния модел за героичното в българската литература. Шибил слиза от планината, за да захвърли хайдушките дрехи; и слиза заради жена; изгубва хайдушкото си романтично име майка му го назовава с името Мустафа, с което е известен преди да стане Шибил, и като връх на това отива доброволно да се предаде. За разлика от него героят на Ботев например се устремява към Балкана, нарамва пушката, сбогува се с либето, заради борбата отива геройски да загине като запази по този начин безсмъртно своето име. Става ясно от тези жестове на Шибил, че Йовков търси героиката не в патриотичнонационалното, а в индивидуалнопсихологически план.

До срещата с Рада Шибил е бил опонент на света долу. Тривиално познатия свят е тесен за неговия порив към волен живот, юначност и сила. Но попадайки в света горе Шибил е заживял в нравствен хаос станал е разбойник. Той е нарушил хармонията у себе си между естетичните и етичните импулси. Според хуманистичните концепции на Йовков грешникът не е изначално обременен със зло, безнравственият му живот е само временен епизод от неговото битие. Знак за трагичната му заблуда, че може да живее в единение със себе си като нарушава морални закони на живота, съгражда човешкия ред.

Процесът на синхронизиране между етичните и естетичните стремления започва в мига на внезапната среща с Рада. Това е мигът, в който Шибил разбира, че светът горе не е истинско царство на свободата и красотата. Знак за неговото духовно разколебаване е отношението му към Рада. За разбойниците от групата Рада е плячката, за Шибил тя е друго. Разбойниците гледат алтъните, знак, че емоциите им се движат в прагматичен периметър. Шибил гледа лицето естетическа проява. Това различие в позициите е знак за разкриване на Шибил и със света горе.

Мразен от съселяните си, Шибил става чужд и на своята чета. Те побягват от него като от “чумав”, защото не могат да му простят, че е нарушил свещената хайдушка клетва няма място за жена в душата на хайдутина. Срещата с Рада довежда героят до неговото тотално отчуждение и от двата свята. Става ясно, че светът горе не може да бъде царство на свободата, защото налага забрана на правото за любов.

Отчуждаването на Шибил от двата свята е разкрито чрез ярка пространна метафора: “Шибил изпрати жените до края на гората, където вече започва полето”. Краят на гората и началото на полето е не само пространството, но и екзистенциалната граница, символизираща междинно ничията среда, в която се озовава героят. Срещата с красотата е съдбовна, тя се явява регулатор на 2

нравствеността, катализатор на духовната промяна, сила, тласкаща героя към промяна на досегашната си социална самоличност. Поривът на Шибил към Рада е абсолютно безсебичен, над него не могат да властват съображенията на разума над предупрежденията на майката да не отива на срещата, защото ще го убият, е знак, че естествения инстинкт на Йовковия герой е посилен от инстинкта за самосъхранение.

Сцената на втората среща на Шибил и Рада е максимално естетизирана. Тя създава впечатление, че красотата ще извърши отново чудото превърнала веднъж разбойника в смирен и почтен човек, тя ще умилостиви дебнещите го в засада съселяни, ще помогне да опростят греховете му. Оказва се, че и тук подвластен на красотата отново е индивидът, а не групата, беят изрича думите: “Какъв юнак! Какъв хубавец!” идеята за неподсъдимостта на красотата. Физическата хубост е знак и за духовно обаяние според бея. Значението на смъртта в един план е кулминационен момент, в който грешникът постига духовно единение със себе си, в друг план тя е израз на несъвместимостта на романтичното любовните копнежи с битовата проза на живота (забранената любов между чорбаджийската щерка и обирджия не може да има реализация).

В трети план смъртта е доказателство, че човек с изключителни физически и духовни възможности не може да се вгради в обикновения свят. В четвърти план, едновременно с това, гибелта му въвежда идеята за изкуплението на греха конфликтът между моралиста обвинител и покъртителната картина Йовков оневинява.

В духа на романтичните традиции в класическата литература Йовков използва един устойчив художествен модел, базиращ се върху успоредяване на идеята за духовното прераждане на грешника с идеята за смъртта като най-пълноценностна проява на изкуплението.

Powered by
Bukvar.bg
© 2010-2024